

23. 7. 2003

ID: 21841

Odnětí možnosti jednat před odvolacím soudem

Dojde-li ke změně na straně některého z účastníků řízení a tato skutečnost se neprojeví v rozhodování soudu, soud nejedná se správným účastníkem řízení, jedná se o nesprávný postup v průběhu řízení, kterým je odňata možnost účastníku řízení jednat před odvolacím soudem.

Dojde-li ke změně na straně některého z účastníků řízení a tato skutečnost se neprojeví v rozhodování soudu, soud nejedná se správným účastníkem řízení, jedná se o nesprávný postup v průběhu řízení, kterým je odňata možnost účastníku řízení jednat před odvolacím soudem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 707/2002, ze dne 12.12.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně K. s. a ú. s. K. k., p. o., zastoupené, advokátem, proti žalované W., v. a o. spol. s r.o., zastoupené, advokátem, o zaplacení částky 1.213.315,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 28 Cm 824/96, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. března 2002, č.j. 3 Cmo 592/2000-78, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. března 2002, č.j. 3 Cmo 592/2000-78, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Praze shora označeným rozsudkem potvrdil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 24. srpna 2000, č.j. 28 Cm 824/96-57, jímž soud prvního stupně zamítl žalobu žalobkyně S. a ú. s., státní příspěvkové organizace se sídlem O., IČ ..., kterou se po žalované domáhala zaplacení částky 1.213.315,- Kč se 17% úrokem z prodlení od 1. listopadu 1995 do zaplacení, a žalobkyni uložil zaplatit žalované náklady řízení v částce 37.725,- Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jejího zástupce, a dále rozhodl o nákladech řízení odvolacího.

V odůvodnění rozsudku odvolací soud zejména uvedl (shodně se soudem prvního stupně), že předmětem řízení byl požadavek žalobkyně - S. a ú. s., s. p. o. - na vrácení ceny zaplacené dle smlouvy o dílo č. 4/94 ze dne 28. dubna 1994 po odstoupení od této smlouvy. Jelikož smlouva o dílo byla uzavřena mezi žalobkyní a společností T., spol. s r.o., bylo pro rozhodnutí ve věci podstatné, zda závazky ze smlouvy o dílo, pokud byla uzavřena platně, přešly na žalovanou, jak to dovozovala žalobkyně z čl. VII. smlouvy. Dle odvolacího soudu zmíněný článek smlouvy o dílo sice obsahuje ujednání stran smlouvy, dle kterého „ke změně“ mělo dojít, včetně jejich souhlasu, ovšem „vlastní změna prokázána nebyla“. Za stavu, kdy žalobkyně opírala žalobu proti žalované výlučně o odstoupení od smlouvy č. 4/94 podle § 351 odst. 2 obchodního zákoníku, a kdy nemohla od této smlouvy odstoupit vůči žalované, odvolací soud uzavřel, že jí vůči žalované z tohoto titulu nárok na vrácení žalobou uplatněné částky nevznikl.

Pokud žalobkyně v podaném odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně uváděla, „že v případě, že by smluvní vztah vůči žalované nebyl uznán, došlo k bezdůvodnému obohacení žalované, které je povinna vydat“, odvolací soud neshledal pro posouzení žalobního petitu z tohoto hlediska podklady ve v žalobě uvedeném skutkovém stavu a „ani v odvolacím řízení“. Byť z provedených důkazů (soudem prvního stupně) vyplývá, že mezi žalobkyní a žalovanou nevznikl smluvní vztah podle smlouvy č. 4/94, „jeví se, že k určitým jednáním došlo, žalovaná určité práce vykonala a žalobkyni předala“. K posouzení, zda tu byl jiný smluvní vztah než podle smlouvy č. 4/94 však „skutkové okolnosti, jak se jeví na základě žaloby a navržených důkazů, nejsou dostatečné“.

V případě, že došlo k uzavření jiné smlouvy a na základě této bylo plněno, není jasné, zda a kdy žalobkyně reklamovala a jaká práva z odpovědnosti za vady uplatnila. Nedošlo-li k uzavření žádné smlouvy, bylo by nutné vypořádání vzájemně poskytnutých plnění z titulu bezdůvodného obohacení, pro které ale nebyly předloženy „dostatečné podklady“.

Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podala dne 12. června 2002 včasné dovolání K. s. a ú. s. K. k., p. o. se sídlem S., Ch. 282, PSČ: ..., IČ ... (při splnění podmínky zastoupení advokátem), tvrdíc existenci právního nástupnictví po zaniklé s. p. o. S. a ú. s. O.

Přípustnost dovolání dovozovala (nesprávně) z ust. § 237 odst. 1, písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. ve znění účinném od 1. ledna 2001 („řeší-li se právní otázka v rozporu s hmotným právem“) a dovolací důvod spatřovala v ust. § 241a odst. 2, písm. b) o. s. ř., to je že „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení ve věci a že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování“.

S poukazem na právní závěry učiněné soudem odvolacím, jakož i s soudem prvního stupně, zdůrazňovala, že jak v případě odstoupení od smlouvy (dle žalobních tvrzení), tak v případě neplatnosti této smlouvy a tudíž i odstoupení od ní (dle soudů obou stupňů) a plnění žalobkyní někomu, komu plněno být nemělo, se vždy jedná o vrácení žalované částky (její zaplacení žalované bylo prokázáno) ze stejného právního titulu - bezdůvodného obohacení.

Požadovala, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vyjádření k dovolání podáno nebylo.

Dle bodu 17., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2000 - dále též jen „o. s. ř.“). O takový případ jde i v této věci, jelikož odvolací soud odvolání (jak se výslovně podává z odůvodnění jeho rozsudku) ve shodě s bodem 15., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., rovněž projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2000.

Dovolací soud se v prvé řadě zabýval otázkou dovolatelkou tvrzeného právního nástupnictví po žalobkyni, dokládaného zřizovací listinou č.j. 846/98-KM ze dne 12. března 1998 S. a ú. s. O. (v úplném znění), rozhodnutím ministra dopravy a spojů ze dne 10. září 2001, č.j. 3796/01-4-KM, o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky, se kterými přísluší hospodařit státním příspěvkovým organizacím S. a ú. s., do majetku Karlovarského kraje, podle zákona č. [157/2000](#) Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů ve znění pozdějších předpisů, zřizovací listinou K. s. a ú. s. K. k., potvrzením JUDr. J. P., hejtmana K. kraje datovaným 17. prosince 2001 a výpisem z obchodního rejstříku, vedeného Krajským soudem v Plzni, oddíl Pr., vložka 114.

Dle shora uvedených listin byla S. a ú. s. O. u K. V., státní příspěvková organizace se sídlem O. u K. V., N. v. 177, PSČ : ..., IČ ... zřízena Ministerstvem dopravy a spojů ČR ke dni 1. ledna 1991 na dobu neurčitou jako právnická osoba vystupující v právních vztazích svým jménem a nesoucí odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Dnem účinnosti shora uvedeného rozhodnutí ministra dopravy a spojů ze dne 10. září 2001, tj. dnem 1. října 2001 se státní příspěvkové organizace S. a ú. s. Ch., S. a ú. s. O. u K. V. a S. a ú. s. S. staly příspěvkovými organizacemi K. kraje, a tímto dnem do vlastnictví K. kraje přešly rovněž veškeré věci, se kterými ke dni účinnosti tohoto rozhodnutí byly tyto i státní příspěvkové organizace oprávněny hospodařit, a na příspěvkové organizace K. kraje přešla tímto dnem i veškerá práva a závazky zmíněných státních příspěvkových organizací.

Zastupitelstvo K. kraje dne 13. prosince 2001 usneseními č. ZK 58/01 a ZK 59/01 schválilo zrušení příspěvkových organizací K. kraje - S. a ú. s. O. u K. V., S. a ú. s. S. a S. a ú. s. Ch. - bez likvidace k 31. prosinci 2001, a zřízení nové příspěvkové organizace K. kraje - K. s. a ú. s. K. kraje ke dni 1. ledna 2002 „splynutím“ shora uvedených příspěvkových organizací s tím, že na nově zřízenou příspěvkovou organizaci přecházejí veškerá práva a závazky zrušených příspěvkových organizací.

Dle zřizovací listiny K. s. a ú. s. K. kraje, příspěvkové organizace se sídlem S., Ch. 282, PSČ : ..., IČ ..., účinné dnem 1. ledna 2002, schválené usneseními zastupitelstva K. kraje č. ZK 55/01 a ZK 57/01, je zřizovaná organizace právnickou osobou s vlastní právní subjektivitou, vystupující v právních vztazích svým jménem a nesoucí odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Zřizované příspěvkové organizaci byly zřizovatelem předány do správy věci, s nimiž byly oprávněny hospodařit zrušené příspěvkové organizace a dnem účinnosti zřizovací listiny přešla na tuto příspěvkovou organizaci i práva a závazky zrušených příspěvkových organizací s tím, že K. s. a ú. s. K. kraje je jejich právním nástupcem.

Do obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Plzni, oddílu Pr., vložky 114 byla K. s. a ú. s. K. kraje, příspěvková organizace zapsána 26. března 2002.

Vycházejí z ust. § 1 odst. 1, písm. a), § 2 odst. 1, věty první a druhé a přílohy 1 zákona č. [157/2000](#) Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů, ust. § 23 odst. 1, písm. b) a § 27 zákona č. [250/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a ust. § 35 odst. 2, písm. j) zákona č. [129/2000](#) Sb., o krajích (krajské zřízení) Nejvyšší soud dospívá k závěru, že na K. s. a ú. s. K. kraje, příspěvkovou organizaci přešla práva a závazky zaniklé S. a ú. s. O. u K. V., státní příspěvkové organizace (posléze příspěvkové organizace K. kraje), a to včetně práv a povinností procesních.

Jelikož se dovolací řízení (i jemu předcházející řízení odvolací) řídí občanským soudním řádem ve znění účinném do 31. prosince 2000, k procesnímu nástupnictví na straně žalobkyně, to je ke změně v osobě účastníka řízení došlo bez toho, aby o ní bylo nutno rozhodovat, pročez dovolací soud považoval K. s. a ú. s. K. kraje, příspěvkovou organizaci za účastnici dovolacího řízení a osobu oprávněnou k podání dovolání.

Dále se dovolací soud zabýval otázkou přípustnosti podaného dovolání.

Podle ust. § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v ust. § 237 odst. 1 o. s. ř.

Dovolání je dále přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé [§ 238 odst. 1, písm. a) o. s. ř.], nebo jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 238 odst. 1, písm. b) o. s. ř.]. Podle ust. § 238 odst. 2, písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odst. 1 tohoto ustanovení přípustné ve věcech, u nichž dovoláním dotčeným výrokiem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč.

Podle § 239 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku nebo usnesení odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Přípustnost dovolání může odvolací soud vyslovit i bez návrhu. Ve smyslu odst. 2 tohoto ustanovení nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu, má po právní stránce zásadní význam. Podle ust. § 239 odst. 3 o. s. ř. platí ustanovení § 237 odst. 2, § 238 odst. 2 a § 238a odst. 2 obdobně.

Jak vyplývá z obsahu výroku rozsudku soudu prvního stupně a výroku rozsudku soudu odvolacího, je rozsudek odvolacího soudu ve věci samé rozsudkem potvrzujícím; dovolání proti němu proto není z hlediska § 238 odst. 1, písm. a) o. s. ř. přípustné.

Přípustnost dovolání nelze dovodit ani z ustanovení § 238 odst. 1, písm. b) o. s. ř., neboť rozsudek soudu prvního stupně potvrzený napadeným rozhodnutím soudu odvolacího, byl jeho prvním rozsudkem ve věci.

Přípustnost dovolání nelze opřít ani o ust. § 239 odst. 1 a odst. 2 o. s. ř., když odvolací soud přípustnost dovolání výrokiem svého potvrzujícího rozsudku nevyslovil a žalobkyně návrh na vyslovení přípustnosti dovolání nečinila.

Zbývá posoudit přípustnost dovolání podle ust. § 237 odst. 1 o. s. ř. Toto ustanovení spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami zakotvenými v odstavci 2) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, která činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Dovolací soud ve smyslu ust. § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. existenci těchto vad zkoumá – pokud je dovolání podáno včas a osobou k tomu legitimovanou – z úřední povinnosti bez zřetele na to, zda se jich účastník výslovně dovolává.

Dovolatelka žádný z dovolacích důvodů obsažených v § 237 odst. 1 o. s. ř. výslovně neoznačuje, přičemž vady podle § 237 odst. 1, písm. a), b), c), d), e) a g) o. s. ř. z obsahu spisu zjištěny nebyly.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem ve smyslu výše citovaného ustanovení se rozumí takový postup soudu v průběhu řízení, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu občanský soudní řád poskytuje, přičemž není rozhodující, zda byla účastníku odňata možnost jednat před soudem prvního stupně nebo před soudem odvolacím. O vadu podle § 237 odst. 1, písm. f) o. s. ř. jde přitom jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu určeného zákonem nebo obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup projevil v průběhu řízení a nikoli při vlastním rozhodování soudu (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Podle ustanovení § 107 o. s. ř. jestliže účastník ztratí způsobilost být účastníkem řízení dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno, posoudí soud podle povahy věci, zda má řízení zastavit nebo přerušit, anebo zda v něm může pokračovat (odstavec 1). Řízení zastaví soud zejména tehdy, zemře-li manžel před pravomocným skončením řízení o rozvod, o neplatnost manželství nebo o určení, zda tu manželství je nebo není, pokud zákon o rodině nedovoluje, aby se v řízení pokračovalo (odstavec 2). Řízení soud přeruší zejména tehdy, jde-li o majetkovou věc a navrhovatel nebo odpůrce zemřel; v řízení pokračuje s dědici účastníka, jakmile se skončí řízení o dědictví, pokud povaha věci nepřipouští, aby se s těmito dědici nepokračovalo dříve.

Jak se podává z listin doložených dovolatelkou, dnem 1. října 2001 se státní příspěvková organizace S. a ú. s. O. u K. V. stala příspěvkovou organizací Karlovarského kraje. Ke dni 31. prosince 2001 byla tato příspěvková organizace zrušena bez likvidace a rozhodnutím zřizovatele přešla její práva a závazky k 1. lednu 2002 na nově zřízenou K. s. a ú. s. K. kraje, příspěvkovou organizaci (k zápisu této organizace do obchodního rejstříku došlo 26. března 2002).

Z obsahu spisu je zřejmé, že odvolací soud – zjevně proto, že o zrušení původní žalobkyně nevěděl – o věci dne 27. března 2002 jednal a rozhodl ve vztahu k původní žalobkyni a žalované (srov. protokol o jednání před odvolacím soudem ze dne 27. března 2002, č. l. 75, referát předsedy senátu na č. l. 74, dle kterého byli k nařízenému odvolacímu jednání předvoláni zástupci původní žalobkyně a žalované, jakož i záhlaví napadeného rozsudku).

Žalobou uplatněný nárok na vrácení peněžitého plnění poskytnutého žalované na základě smlouvy o

dílo č. 4/94 ze dne 28. dubna 1994 je nepochybně nárokem, který v důsledku zrušení původní žalobkyně přešel na jejího zřizovatele a posléze rozhodnutím tohoto zřizovatele na dovolatelku. Jako s účastnicí řízení (žalobkyní) tak mohl odvolací soud jednat k datu 27. března 2002 pouze s dovolatelkou. Jestliže odvolací soud s dovolatelkou jako s účastnicí řízení k uvedenému datu nejednal (bez ohledu na to, zda zaviněně či nikoli), pak jí svým nesprávným postupem v průběhu řízení odňal možnost jednat před odvolacím soudem.

Řízení je tak postiženo vadou dle § 237 odst. 1, písm. f) o. s. ř., čímž je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3, písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, věta za středníkem, odst. 2 a odst. 5 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)